

Konsultacje z organizacjami pozarządowymi w Zabrzu

Współpraca
to się opłaca!!!

Małgorzata Mańka-Szulik
Prezydent Miasta Zabrze

Organizacje pozarządowe są niezwykle istotne w budowaniu społeczeństwa obywatelskiego. Zabrzeński samorząd podejmuje szereg inicjatyw, których celem jest wsparcie zadań realizowanych przez fundacje, stowarzyszenia, kluby sportowe czy grupy nieformalne. W tym zakresie prowadzone są liczne konsultacje nakierowane na wypracowanie takich mechanizmów współpracy, które pozwolą sprawnie i efektywnie realizować projekty w zakresie pomocy społecznej, ochrony zdrowia, działalności charytatywnej, sportowej czy kulturalnej. Z satysfakcją uczestniczymy w wielu wydarzeniach, które są efektem pracy społeczników. Jestem przekonana, że sektor pozarządowy przyczynia się do rozwoju lokalnych społeczności, a w konsekwencji rozwoju całego miasta.

„Słuchanie mieszkańców i rządzenie z nimi, a nie nimi, to trudny i skomplikowany proces”

Piotr Frączak
Ogólnopolska Federacja
Organizacji Pozarządowych

Konsultacje z organizacjami pozarządowymi w Zabrze – podstawa prawna

W Zabrzu konsultacje z organizacjami pozarządowymi odbywają na podstawie Uchwały Rady Miasta, w której określono sposób konsultowania z Zabrzańską Radą Działalności Pożytku Publicznego lub organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3. ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie projektów aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji.

Wprowadzone regulacje wynikają z ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie do której w roku 2010 wprowadzono art. 5.ust.5 mówiący, iż: *Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego określa, w drodze uchwały, szczegółowy sposób konsultowania z radami działalności pożytku publicznego lub organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 projektów aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji.* Nowelizacja ustawy wprowadziła również jako jedną z wielu form współpracy możliwość prowadzenia konsultacji z organizacjami pozarządowymi lub Gminnymi Radami Działalności Pożytku Publicznego. Pojawiły się w niej również przepisy obligujące JST do wypracowania wspólnie z organizacjami pozarządowymi tzw. Rocznych Programów Współpracy.

Zanim przejdziemy do opisanie procedur przyjętych w Zabrzu warto wspomnieć, iż problematyka konsultacji to dziś ciągle temat innowacyjny. Warto zdać sobie sprawę, iż należy odróżniać tryb prowadzenia przez samorząd konsultacji z organizacjami pozarządowymi od trybu konsultowania z mieszkańcami. Ten drugi wynika z przepisów ustawy o samorządzie gminnym i choć nie jest przedmiotem naszych rozważań to jak się okaże jego pewne aspekty i dobre praktyki mogą przekładać się na interesujące nas konsultacje z organizacjami pozarządowymi.

W Uchwale czytamy, że zabrzańska procedura konsultowania odnosi się do organizacji mających siedzibę na terenie gminy Zabrze lub działających na rzecz jego mieszkańców i ma charakter wyłącznie opiniodawczy.

Sposób prowadzenia konsultacji rozpoczyna się od zamieszczenia ogłoszenia w Biuletynie Informacji Publicznej, na tablicy ogłoszeń Urzędu Miejskiego w Zabrzu oraz w innych miejscach, w tych stronach internetowych i e-narzędziach, wskazanych w Uchwale. Za zamieszczenie ogłoszenia w sprawie konsultacji projektu odpowiedzialna jest komórka organizacyjna Urzędu przygotowująca projekt.

Każde ogłoszenie określa przedmiot, termin i obszar konsultacji lub podmioty uprawnione do udziału w konsultacjach. W ogłoszeniu podaje się także w jakim kształcie można zgłaszać opinie oraz formułuje się stanowisko merytoryczne do udzielenia wyjaśnień i przyjmowania opinii. W ogłoszeniu jest jasno przedstawiony sposób i termin ogłoszenia wyników konsultacji.

Dla organizacji istotne jest to, że nieprzedstawienie opinii w terminie jest równoznaczne z rezygnacją z prawa do jej wyrażenia oraz to, że niezależnie od liczby podmiotów biorących udział w konsultacjach uznaje się konsultacje za ważne.

Zabrzańskie organizacje pozarządowe, jak już wspomniano wyżej mają możliwość konsultowania dokumentu regulującego współpracę z Miastem Zabrze. W ogłoszeniu konsultacji w sprawie projektu *Programu Współpracy Miasta Zabrze z Organizacjami Pozarządowymi podaje się termin do jakiego należy zgłosić uwagi oraz sposób i miejsce ich składania.*

Uwagi powinny zawierać nazwę organizacji, imię i nazwisko przedstawiciela zgłaszającego uwagi, wskazanie obszaru, którego dotyczy uwaga (paragraf, ustęp, punkt, tiret) oraz proponowaną zmianę. Ogłoszenie wskazuje reprezentanta Urzędu odpowiedzialnego za przeprowadzenie procesu konsultacji, którego zadaniem jest udzielenie wszelkich wyjaśnień dotyczących konsultacji.

Kilka słów o idei konsultacji

Po przeanalizowaniu regulacji konsultacyjnych w Zabrzu warto odnieść się do dokumentów porządkujących temat prowadzenia procesu konsultacji z organizacjami pozarządowymi, których zapisy warto wprowadzać w cykl pracy samorządu.

Podstawową lekturą, w której odnajdziemy standardy i postulaty ekspertów, jest rekomendowany przez Departament Pożytku Publicznego przy Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej „Model współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych”. Dokument powstał w wyniku realizacji projektu systemowego pn. „Model współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych – wypracowanie i upowszechnianie standardów współpracy”, współfinansowanego przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Model opiera współpracę z NGO na trzech płaszczyznach. Pierwsza dotyczy wspólnego tworzenia polityk publicznych, kolejna, to realizacja zadań publicznych, natomiast trzecia płaszczyzna odnosi się do tworzenia warunków społecznej aktywności czyli budowania infrastruktury współpracy. Każda z tych płaszczyzn powinna ze sobą współgrać i nie powinna działać w odosobnieniu. Modelowa współpraca według ekspertów powinna odbywać się poprzez angażowanie organizacji w pracę nad tworzeniem strategii i programów na jak najwcześniejszym etapie (diagnozowania potrzeb społecznych, inicjowania i tworzenia konkretnych polityk)¹. To dzięki konsultacjom, w których uczestniczą organizacje pozarządowe, władze samorządowe mogą zdobyć kompletne informacje na temat lokalnych problemów i możliwości ich rozwiązywania. Wartością działających na naszym terenie organizacji jest posiadanie komplementarnej wiedzy w różnych obszarach społecznych. Tym samym samorząd może lepiej dopasować swoje projekty do wymogów rzeczywistości.

W Modelu powołano się na jedną z definicji, która głosi, że „konsultacje społeczne to zorganizowany sposób uzyskiwania przez administrację opinii oraz stanowisk od podmiotów (a więc osób i instytucji), których pośrednio lub bezpośrednio dotkną skutki proponowanych przez administrację działań. Plany tych przedsięwzięć mogą być zawarte w projektach m.in. aktów prawnych, różnego rodzaju programów, strategii, ale także budżetów jednostek publicznych”².

Model wskazuje na konieczność skutecznego aktywizowania środowiska organizacji do udziału w konsultacjach (np. w formie kampanii informacyjnych, edukacyjnych, za pośrednictwem kontaktów bezpośrednich) ze szczególnym uwzględnieniem grup z trudniejszym dostępem do informacji (osób z niepełnosprawnością bądź osób z niskim statusem społeczno-ekonomicznym) oraz tradycyjnie nieuczestniczących w procesach podejmowania decyzji.³

1 Poradnik *Model współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych*, Sieć SPLOT, strona 29

2 Tamże s. 40

3 Tamże s. 41

Kolejnym dokumentem, który został poświęcony w całości procesowi jest „Siedem Zasad Konsultacji”, który został wprowadzony w 2013 r. przez Departament Analiz i Komunikacji Publicznej Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji. Dokument „Siedem Zasad Konsultacji” warto stosować przy planowaniu każdego procesu konsultacyjnego, również tych w których organizacje pozarządowe są głównymi odbiorcami. Opisane w dokumencie zasady to:

1. DOBRA WIARA

Konsultacje prowadzone są w duchu dialogu obywatelskiego. Strony słuchają się nawzajem, wykazując wolę zrozumienia odmiennych racji.

2. POWSZECHNOŚĆ

Każdy zainteresowany tematem powinien móc dowiedzieć się o konsultacjach i wyrazić w nich swój pogląd.

3. PRZEJRZYSTOŚĆ

Informacje o celu, regułach, przebiegu i wyniku konsultacji muszą być powszechnie dostępne. Jasne musi być, kto reprezentuje jaki pogląd.

4. RESPONSYWNOŚĆ

Każdemu, kto zgłosi opinię, należy się merytoryczna odpowiedź w rozsądnym terminie, co nie wyklucza odpowiedzi zbiorczych.

5. KOORDYNACJA

Konsultacje powinny mieć gospodarza odpowiedzialnego za konsultacje tak politycznie jak organizacyjnie. Powinny one być odpowiednio umocowane w strukturze administracji.

6. PRZEWIDYWALNOŚĆ

Konsultacje powinny być prowadzone od początku procesu legislacyjnego. Powinny być prowadzone w zaplanowany sposób i w oparciu o czytelne reguły.

7. POSZANOWANIE INTERESU OGÓLNEGO

Choć poszczególni uczestnicy konsultacji mają prawo przedstawiać swój partykularny interes, to ostateczne decyzje podejmowane w wyniku przeprowadzonych konsultacji powinny reprezentować interes publiczny i dobro ogólne.⁴

4 „Siedem Zasad Konsultacji” Departament Analiz i Komunikacji Publicznej Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, Warszawa 2013, s. 3

Ukazana w „Kanonie” wizja konsultacji traktowana jest jako wymiana informacji i argumentów, wzajemnego wysłuchania racji, dyskusowaniu nad propozycjami rozwiązań, otwartości na nowe pomysły⁵ W Kanonie także podobnie jak w Modelu Współpracy specjaliści sugerują, że najlepsze efekty daje wykorzystanie różnych narzędzi konsultacyjnych, zwłaszcza tych opartych na bezpośrednim kontakcie z uczestnikami. Istotą jest stworzenie dialogu między samymi organizacjami a także na polu organizacji z samorządem. Dobrze przygotowany proces konsultacji poprzez zdiagnozowanie wzajemnych oczekiwań, potrzeb i celów, reagowania przedstawicieli samorządu na każdą opinię, nie będzie rodził frustracji wśród uczestników i z czasem zachęci do podejmowania aktywnych dyskusji.

Prowadzenie i animowanie dialogu z organizacjami jest trudnym procesem, jednak podjęcie wysiłku ze strony samorządu daje wymierne korzyści i możliwość wypracowania wspólnych opinii, priorytetów i rozwiązań. Co pozwala na mocną identyfikację mieszkańców z decyzjami samorządowymi i uwrażliwienia ich na tzw. dobro wspólne.

Przeprowadzanie samego procesu konsultacji może odbywać się w następujący sposób:

1. *protokołowane, otwarte spotkania z mieszkańcami,*
2. *pisemne, w tym elektroniczne, zbieranie uwag,*
3. *zbieranie uwag w punkcie konsultacyjnym,*
4. *warsztaty projektowe, będące ustrukturyzowaną pracą grupy osób, prowadzącą do wypracowania propozycji rozwiązań,*
5. *ankiety samodzielnie wypełniane przez respondentów, w szczególności wypełniane przy użyciu internetu,*
6. *panele obywatelskie, polegające na regularnym zasięgnięciu przez dłuższy okres opinii dużej, reprezentatywnej grupy mieszkańców,*

*Dopuszczalne są także inne formy, zapewniające szeroki dostęp do uczestnictwa w konsultacjach, a zwłaszcza te formy, które uwzględniają użycie narzędzi komunikacji elektronicznej (np. email, SMS)*⁶

⁵ *Kanon Konsultacji Społecznych*, Fundacja Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych, Warszawa 2014, s. 19

⁶ *Tamże str 9*

Jak w Zabrzu organizacje mogą uczestniczyć w konsultacjach

Miasto Zabrze wyraźnie wskazując na ważną rolę wzajemnego informowania się podmiotów działających w zakresie aktywności lokalnej, uruchomiło serwis internetowy: Mapa Aktywności Lokalnej, która dostępna jest na stronie internetowej: www.mal.zabrze.pl,

Celem funkcjonowania Serwisu jest efektywne informowanie mieszkańców o przejawach aktywności lokalnej, usystematyzowanie zebranych informacji od instytucji oraz organizacji pozarządowych, promowanie aktywności lokalnej oraz inicjowanie dobrych praktyk – spotkań, wymiany doświadczeń, wspólnych inicjatyw na rzecz aktywności lokalnej.

Przedmiotem działalności Serwisu jest prowadzenie Bazy Kont (Profilu), umożliwiających umieszczenie Użytkownikom informacji o prowadzonej przez nich aktywności lokalnej.

Serwis udostępniany jest na rzecz Użytkowników w szczególności poprzez:

- informowanie o podmiotach ujętych w serwisie (wprowadzonych lub zarejestrowanych),
- prowadzenie archiwum podmiotów zlikwidowanych,
- informowanie o wydarzeniach lokalnych,
- informowanie o dotowaniu podmiotów oraz udzielaniu innych form wsparcia,
- informowanie o stałych działaniach prowadzonych przez podmioty (placówki, przedsięwzięcia),
- prowadzenie forum aktywności lokalnej Gości i Użytkowników,
- możliwość dodawania mediów (grafika, video, dźwięk) przez Użytkowników,
- możliwość przeprowadzania sond wśród Gości i Użytkowników,
- możliwość prowadzenia ankiet dla Użytkowników i Gości,
- prowadzenie bloga,
- prowadzenie newslettera dla Użytkowników i Gości,
- prowadzenie kalendarza ogólnego i profilowego.

Działem stałym w serwisie Mapa Aktywności Lokalnej jest zakładka „Konsultacje z NGO” w którym publikowane są ogłoszenia i projekty uchwał, które są aktualnie konsultowane z zabrzańskimi organizacjami pozarządowymi.

Rysunek nr 1. Mapa Aktywności Lokalnej

Innowacyjnym rozwiązaniem jest wykorzystywanie elektronicznej i publicznie dostępnej platformy internetowej służącej konsultacjom, na której istnieje możliwość zamieszczania informacji o rozpoczęciu procesu konsultacyjnego.

Miasto Zabrze uruchomiło narzędzie do prowadzenia konsultacji na stronie www.konsultacje.zabrze.pl.

Rysunek nr 2. Narzędzie do prowadzenia konsultacji

Strona poświęcona konsultacjom wypełnia całościowo temat wykorzystywanych narzędzi pomocnych w prowadzeniu procesu. Znajdziemy tu ogłoszenia, listę konsultacji, akty prawa, formularz kontaktowy dla organizacji pozarządowych, aktualności z ogłoszonymi konsultacjami oraz projektami uchwał. Na stronie można zamieścić dokumentację związaną z prowadzonymi konsultacjami społecznymi, w tym: wszelkie opracowania, projekty, wizualizacje i inne materiały odnoszące się do tematu konsultacji.

Uczestnicy konsultacji mogą wziąć udział w ankietach konsultacyjnych oraz tematycznych sondach. Umieszczono także wyszukiwarkę ułatwiającą znalezienie konkretnych tematów konsultacji, w oparciu o 4 statusy: faza początkowa, gotowa do wyświetlenia, w trakcie tworzenia i zakończona, którą można dodatkowo doprecyzować określonymi terminami. Obsługa strony jest intuicyjna, zamieszczone treści czytelne i zrozumiałe, przez co strona jest „przyjazna” dla użytkowników, – zabrzańskich organizacji pozarządowych.

Rysunek nr 3. Lista konsultacji

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Publikacja bezpłatna
Publikacja współfinansowana przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego
Człowiek – najlepsza inwestycja